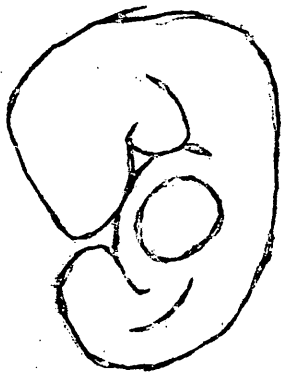

Gondolatok az első magyarországi táncszínházalkotó üregyén

A népművészet életképességéről a következő kérdések merülnek fel. Képes-e továbbélni, és milyen minőségben az az archaikus kultúra, amely évszázados nyomaina is kitapintható, olyan társadalomban, amely látványlag már megszüntette ennek a kultúrának az életlehetőségeit, létezésének feltételeit, eredeti funkcióit.

A technika fejlődésének eredményeként nincs már szükség és lehetőség arra, hogy kézi erővel időigényes alkotásokat, használati tárgyakat hozzanak létre az emberek. Ma már közhely, hogy a gép nemcsak a nehéz fizikai munkát, időrablót, aprólékos tevékenységet, hanem az alkotás örömét is elveszi az embertől. De képzelhető, hogy a jövő egyik lehetősége a kézművesség reneszánszában lesz, mint ahogy Jánossy Ferenc látja /Valóság 1982. 10. sz./? Ez megengedné az embernek az alkotó, értelmes, közvetlenül az alkotást eredményező munka örömét. Ez a lehetőség napjainkban a művészettség szintjére süllyedt, ez az érték teljesen devalválódott. A mai iparművészet sok elemet és módszert megpróbál átmenteni az archaikus primitív kultúrából a jelen és a jövő számára.

Régebbi kultúrák valamilyen módon mindig átmentődnek az új kultúrába. Vagyis az elemi vagy módszerei segítségével. Az ősi, primitív kultúra, melynek legkorábbi létidejét nem tudjuk pontosan datálni, több reneszánszt megélt már. De minden új kultúra mást és mást vett át tőle. Ahogy régi és új kultúrák csatlakozása létezik, jelentkezik un. alacsony és magas művészet egymásra hatása is. Szükségszerű-e, hogy a népművészet /mint alacsony művészet/ beintegrálódjék a magas művészetbe? Vagy kapcsolatuk fordított? Valószínű, hogy mindkét lehetőség fennáll.

Szükségszerű-e a most vizsgálódásunkat a költészet területére!

1. Gondoljunk a XVIII. sz-i népköltészeti gyűjtésre szóló felhívások után elindult un. népi irodalom sorsára, fejlődésére napjainkig! Természetesen különböző nemzedékek és korszakok nem egyformán fogták föl a saját költészetük és a "népköltészet" viszonyát.

2. Szemmel látható a "magas kultúra" hatása napjaink un. városi folklórjára. E két kultúrareteg egymásra hatása úgy tűnik, elválaszthatatlan. De az, hogy milyen módon kapcsolódnak, nem mindegy, és ennek a folyamatnak a módjátólunk is függ.

A népzenevel, néptáncal napjainkban sokan nem tudnak "mit kezdeni". Vargyas Lajos nyilvános fórumon határozottan kijelentette: "Két csúcslétezés van a népzene felhasználásának mai zenei életünkben: az egyik a teljesen hű hagyományos stílus mind szólóénekekben, mind népi zenekari előadásban, vagy a magyar művészi színvonalu feldolgozás. Pedig sokan, főleg a Rádió és TV illetékes munkatársai saját céljaikra, önkényesen farigcsálják, cifrázzgatják, hangszerelik az eredeti népzene-t. Pedig "a népdal nem szórártató zene, hanem elementáris erejű művészet. Örüljünk, hogy tömegeket vonz a valódi művészetrel való szórakozásra" /Vargyas/.

Ha célunk a kultúraörzés, kulturamentés, akkor a kezdő lépés az kell legyen, hogy az átmentendő értéket legelőször eredetiségében tárjuk fel, rögzítsük le, ismerjük meg.

Vitatott kérdés, hogy szabad-e a XX. sz. végi városi fiatalnak a népzene-t, néptáncot tovább alkotni, előadni, vagy pedig hagyjuk, hogy az eredeti megmentve muzeumba vigyük, magnetoron szalagon őrizzük meg az utókor számára. Bármely lehetőséget válassza is valaki, kötelessége tiszteletben tartani a népművészet eredendő értékeit.

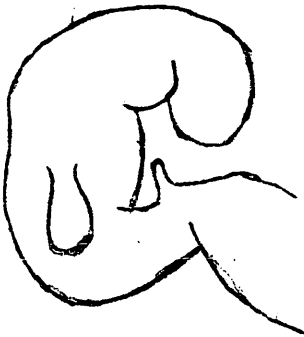
Van olyan elképzelés, hogy az ifjúság nevelésében a nemzeti kultúra valamennyi elemét együttesen lenne ideális bemutatni a gyerekeknek. Ilyen módon a népművészet árainak /pl. agyag-bőr mivesség, fonás, szövés, zene-tánc művészet/ területén is szerorzhetnének jártasságot. Így a zenét és a táncot, a "zenenyelvet" és "táncnyelvet" sajátíthatná el, a mesterségeket is alapművészek szintjén megismernék, hogy azokkal bármikor kifejezni, alkotni tudjanak.

Az első Magyarországi Táncháztalálkozó egy ilyen elképzelés megvalósításának is tekinthető. Megmutatta, hogyan lehet a népművészet minden elemét együtt egymástól nem elválasztva éltetni. Éltetni és nem csak szemlélni. Az itt látott, hallott zenészek, táncosok többsége számára sem produkció lehetőségé, csupán a zene, a tánc, hanem őszinte örömforrás. Olyan nyelv birtoklását mutatja, amelyet magukévá tettek, és ezzel élnek.

Ez egyetlen alkalom, amelyet nem évenként kell ismételni, hanem "kicsiben" más keretek között is, de egyre szélesebb körben elterjeszteni, hogy megfertéze mindennapjainkat, hogy a népművészet értékei beépüljenek művészeti életünkbe és emberségünkbe.

Lovász Irén

HOGY IS VAN EZ ?

Ültem az egyetemi könyvtár előtt, élveztem az idei első igazán meleg napot. Körülöttem rengeteg egyetemista sütkérezett, szintén "beszedve az utolsó lehetséges katalit" a szemináriumon. Fecsegték, pletykákkal traktálták egymást, netalán beszámolóra készültek. Tervezték, hogy mit csinálnak vizsgaidőszak után, hiszen a jó idő óhatatlanul nyári hangulatot idézett elő. Mellette viszont már a jövő őszről beszélgettek, akaratlanul fültemuja lehettem gondolatváltásuknak. Mint kiderült, kollégisták voltak, s éppen azt tárgyalták, hogy szeptemberben albérletbe fognak költözni, hiszen nem éri meg benn maradni a kollégiumban.

Hogy is van ez? Nem éri meg kollégiumban lakni? Miért? Vetődött fel bennem a kérdés.

- Mert felenelik a kollégiumi díjakat- kaptam meg a választ egyik csoporttársamtól. Es kicsit csodálkozott tájékozatlanságomon., hiszen - szinte mindenki ez a kitolásról beszél.

- Először csak az ösztöndíj emelésről tudtunk, hosszú hónapokig. A kollégiumi emelését senki sem említette egy szóval sem. A hír robbanászként jött február elején, amikor végre az ösztöndíjjal kapcsolatos káoszt az egyik kádott stációs ismertetőn mindenki olvashatta fehéren-feketén. Na meg néhány nappal később az újságokban. Ugy látszik, erről csak a bennfentesek tudtak.

- Hogy van akkor ez pontosan?

- Az alapösztöndíj 600 Ft + vacsorát + ebédet kell fizetni mindenkinek. Tehát pl. egy ötödik kategóriás /belőlük van a bölvsészkaron a legtöbb, szerintem/ 1275 Ft-t fizet. Igaz, hogy az ebédet, vacsorát nem kötelező megvenni, de akkor is gondolj bele. Eddig az ötödik kategóriás fizetett 880 Ft-ot, amiben minden benne volt. Most 1270 Ft-ot fog fizetni, tehát 300 Ft-tal többet.

- Ez igaz, de most vannak az ösztöndíj emelések is!

Vagyunk az ösztöndíj emeléséről is, de az ösztöndíj emeléséről a józan ész azt mondja, hogy ne emeljük az ösztöndíjat. Vagyunk az ösztöndíj emeléséről is, de az ösztöndíj emeléséről a józan ész azt mondja, hogy ne emeljük az ösztöndíjat. Vagyunk az ösztöndíj emeléséről is, de az ösztöndíj emeléséről a józan ész azt mondja, hogy ne emeljük az ösztöndíjat. Vagyunk az ösztöndíj emeléséről is, de az ösztöndíj emeléséről a józan ész azt mondja, hogy ne emeljük az ösztöndíjat.